

Achtergrondinformatie Straatnamen Plan Lokhorsterduin te Bennebroek

Inleiding

Park Lokhorsterduin

Aan de bouw van het voormalig Psychiatrisch Ziekenhuis Vogelenzang ging de aankoop van de buitenplaats "Lokhorsterduin" vooraf. Een naam die de herinnering vasthoudt aan de Van Lockhorsten, die van 1557 tot het einde van de 16^e eeuw de ambachtsheerlijkheid van Heemstede (met Bennebroek) bezaten.

Lucas Lindeboomlaan

De "Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland" is in 1884 opgericht om ook voor cliënten in psychiatrische klinieken christelijke ziekenverpleging mogelijk te maken. Onder de bezielende leiding van voorzitter Ds. Lucas Lindeboom (1845-1933) werden in een hoog tempo op verschillende plaatsen ziekenhuizen gesticht, in 1886 Ermelo ('Veldwijk'), in 1892 Loosduinen ('Bloemendaal'), in 1895 Zuidlaren ('Dennenoord') en in 1907 bij Oosterbeek Stichting 'Wolfheze'. In 1910 werd de Valeriuskliniek te Amsterdam hier aan toegevoegd als opleidingscentrum.

Hier wilde het bestuur het eigenlijk bij laten, maar de tijd haalde hun voornemens in. Van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kreeg het bestuur het verzoek om ook in deze provincie een nieuwe Stichting te ontwikkelen voor vier tot vijfhonderd cliënten. Na rijp beraad werd op dit verzoek positief gereageerd en ging een commissie op zoek naar geschikte terreinen. Door de penningmeester, bollenkweker R. Veldhuijzen van Zanten, werden de commissieleden geattendeerd op de veiling van een landgoed van ruim 40 hectare deels liggend in Noord- en Zuid-Holland. Op 23 oktober 1924 vond de aankoop plaats. Deze aankoop moest nog worden goedgekeurd door het Algemeen Bestuur onder leiding van inmiddels Professor Lucas Lindeboom.

Op 21 november 1924 kwam in 'De Oude Geleerde Man' te Bennebroek het Algemeen Bestuur in buitengewone vergadering bijeen. De terreinen, Lokhorsterduin en Jan van Saanensduin, werden bezichtigd en de aankoop werd goedgekeurd en aan de nieuwe Stichting werd de naam 'Vogelenzang' gegeven. De naam was ontleend aan het station 'Vogelenzang-Bennebroek', waarmee men dan voor bezoekers het station wilde aanduiden waar vandaan de Stichting het makkelijkst te bereiken zou zijn.

Vier jaar later, op 21 september 1928, werd het psychiatrisch Ziekenhuis 'Vogelenzang' in gebruik genomen, een jaar nadat op dinsdag 27 september 1927 door Professor Lucas Lindeboom, initiatiefnemer en voorzitter van de 'Vereeniging' de eerste steen was gelegd. De gedenksteen werd aangebracht in de vestibule van het Hoofdgebouw 'Vogelenzang'.

Door een straatnaam te vernoemen op het Park Lokhorsterduin naar Lucas Lindeboom wordt zijn gedachtegoed in stand gehouden.

Voorgesteld wordt om de belangrijke laan, te beginnen bij de hoofdingang aan de Haarlemmerstraat, ook wel 'De Lus' genoemd, de naam: Lucas Lindeboomlaan te geven

Zonneheuvellaan

In 1934 is paviljoen Zonneheuvel in gebruik genomen. In dit paviljoen werden vrouwen verzorgd uit 'deftige families'. In 1926 was besloten dat de Stichting uitsluitend derdeklas cliënten zou verzorgen. Dit paviljoen was de bekende uitzondering op de regel. Kleinschaliger dan de reeds aanwezige paviljoens.

Oosterhoutpad

De naam Oosterhoutpad is ontleend aan het paviljoen Oosterhout dat in 1929 is geopend en bestemd was voor vrouwelijke cliënten. Dit paviljoen is in 1996 gesloopt. Het pad staat recht tegenover het oude paviljoen Oosterhout.

Westerhoutpad

Aan de westzijde van het terrein lag paviljoen Westerhout, geopend in 1930, bestemd voor mannelijke cliënten. Nu staat op de plek van Westerhout een RIBW vestiging, 'Zuidwijk', voor Beschermd Wonen en Ambulante begeleiding. Ook hier staat het pad recht tegenover het oude paviljoen Westerhout.

Lokhorstplein

De Noord-Zuid-as tussen Watertoren en Hoofdgebouw bestond uit 2 kwadranten. Het kwadrant tussen Hoofdgebouw en Stichtingskerk met zijn prachtige vijver wordt ook wel het historisch plein genoemd. De paviljoens Lokhorst en Beukenhorst staan aan de andere zijden van het plein. De naam Lokhorstplein refereert aan het paviljoen Lokhorst. Dit paviljoen werd vernoemd naar Willem Lokhorst die een stukje duin afgepaald tussen de Kennemerbeek, Heerenweg en Korten Elst (later het voormalig terrein GGZ-In Geest) in 1559 leende.

Randhorstplein

Het kwadrant aan de noordzijde van de as werd omsloten door de Watertoren en de Centrale keuken (afgebroken in 1984) en de paviljoens Iepenhorst en Eikenhorst. Op de plaats van Eikenhorst is in 1996 het paviljoen Eikendonck geopend, bestemd voor oudere psychiatrische cliënten. In dit gebouw werden de cliënten van de paviljoens Oosterhout en Randhorst geplaatst. De naam Randhorstplein verwijst naar dit in 1939 geopende paviljoen.

Qualaan

De Qualaan wordt vernoemd naar het Qua laantje dat tot de aanleg van de Leidsevaart in 1657 liep vanaf de Rijksstraatweg nabij de Willinkschool naar Vogelenzang. Het pad was niet meer dan een zanderig karrespoor over twee aaneengesloten strandwallen (duinen of wildernisse) en had een lengte van 1,8 km. Mogelijk is de naam een toponiem (geografische aanduiding) dat verwijst naar een moeilijk begaanbaar pad door de duinen.

Korte Elstlaan

De Korte Elstlaan is vernoemd naar een stukje gecultiveerd duingebied ten westen van de Rijksstraatweg nabij Berg en Dal. De korte Elst is op verschillende historische kaarten, die gemaakt zijn tussen 1559 en 1800 te vinden. Elst is vermoedelijk een toponiem (geografische aanduiding) en betekent vermoedelijk: de plek waar de elzen groeien.

Bennebroek, februari 2024, namens de straatnaamcommissie, Martin Bunnik en Roel Schotanus